

Οικονομία

Συγκυριακά και διαρθρωτικά αίτια του πληθωρισμού

Ξαφά Μιράντα

18.01.2023, Tovima.gr

Τα αίτια της εκρηκτικής αύξησης του **πληθωρισμού** παγκοσμίως είναι εν μέρει συγκυριακά. Στη διάρκεια της πανδημίας, η μεγάλη ρευστότητα που δημιούργησαν οι κεντρικές τράπεζες αγοράζοντας ομόλογα από το τραπεζικό σύστημα διοχετεύτηκε στην πραγματική οικονομία αντί να λιμνάζει στους ισολογισμούς των τραπεζών, όπως έγινε στη διάρκεια της παγκόσμιας χρηματοπιστωτικής κρίσης 2008-9. Το αποτέλεσμα ήταν η κατακόρυφη αύξηση της νομισματικής κυκλοφορίας που έφτασε το 12,5%

στην ευρωζώνη στις αρχές του 2021. Στα νομισματικά αίτια του πληθωρισμού προστέθηκε και η ανισορροπία προσφοράς-ζήτησης που προκλήθηκε από lockdowns, κλείσιμο συνόρων και φυσικές καταστροφές στη διάρκεια της πανδημίας.

Τα αίτια του πληθωρισμού είναι εν μέρει και διαρθρωτικά, καθώς ο προστατευτισμός βρίσκεται σε έξαρση, η παγκοσμιοποίηση υποχωρεί, και οι εφοδιαστικές αλυσίδες μετατοπίζονται από την αποδοτικότητα στην ανθεκτικότητα. Οι επιχειρήσεις, που μέχρι πρόσφατα εστίαζαν στην φθηνότερη πηγή πρώτων υλών και εξαρτημάτων, τώρα εστιάζουν στην πιο αξιόπιστη, ή στην πιο «συμπαθή» γεωπολιτικά, ακόμη και αν είναι ακριβότερη. Από «offshoring» πάμε σε «onshoring», «near-shoring» ή «friend-shoring». Ομως η ανθεκτικότητα κοστίζει, και μέχρι στιγμής τον λογαριασμό πληρώνουν κυρίως οι καταναλωτές. Οι κυβερνήσεις τώρα προσπαθούν να μετατοπίσουν το βάρος προς τις επιχειρήσεις, εξ ου όλη η συζήτηση περί πλαφόν στις τιμές φυσικού αερίου και για φορολογία στα υπερκέρδη των ηλεκτροπαραγωγών.

Το 2023 ο πληθωρισμός αναμένεται να υποχωρήσει σημαντικά, καθώς οι αλληπάλληλες αυξήσεις επιτοκίων από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ) μειώνουν τη ζήτηση, ενώ ταυτόχρονα η δημοσιονομική πολιτική περιορίζει σταδιακά τη στήριξη που προσέφερε στη διάρκεια της πανδημίας και της ενεργειακής κρίσης, διευκολύνοντας τον έλεγχο του πληθωρισμού. Ομως τα διαρθρωτικά αίτια παραμένουν και, σε συνδυασμό με τον φαύλο κύκλο τιμών-μισθών, θα κρατήσουν το πληθωρισμό πάνω από τον στόχο 2% της ΕΚΤ τουλάχιστον μέχρι το 2025. Η ΕΚΤ προβλέπει πτώση του πληθωρισμού στην ευρωζώνη από 8,4% κατά μέσο όρο το 2022 σε 6,3% το 2023. Στην Ελλάδα, υπό την επίδραση του πολέμου στην Ουκρανία και των διαταραχών στις εφοδιαστικές αλυσίδες, η αύξηση του εναρμονισμένου δείκτη τιμών καταναλωτή κορυφώθηκε σε 12,1% σε ετήσια βάση τον Σεπτέμβριο του 2022 και προβλέπεται να μειωθεί από 9,7% το 2022 στο 5,8% το 2023 σύμφωνα με της προβλέψεις της Τράπεζας της Ελλάδος. Στην άνοδο του πληθωρισμού συνέβαλαν κυρίως οι κλάδοι ενέργειας και τροφίμων, αλλά και η μετακύλιση των αυξήσεων της ενέργειας στις τιμές των αγαθών και υπηρεσιών που περιλαμβάνονται στον πυρήνα του πληθωρισμού.

Ο κίνδυνος ύφεσης στην Ευρώπη ως αποτέλεσμα μίας πλήρους και παρατεταμένης διακοπής της διανομής αερίου από τη Ρωσία μοιάζει να απομακρύνεται, καθώς ο φετινός χειμώνας είναι ιδιαίτερα ζεστός και οι τιμές φυσικού αερίου βρίσκονται σε πτωτική τροχιά. Αντίθετα, τυχόν περαιτέρω κλιμάκωση του πολέμου στην Ουκρανία θα οδηγούσε σε εντονότερη επιβράδυνση της ευρωπαϊκής και της ελληνικής οικονομίας.

Η κυρία Μιράντα Ξαφά είναι Senior scholar CIGI και μέλος επιστημονικού συμβουλίου του Κέντρου Φιλελεύθερων Μελετών (ΚΕΦΙΜ).